

© Рібцун Ю. В. Формування звуковимови у дітей із ФФНМ : п'ятий рік життя : комплекс рухл. ігор / Юлія Рібцун // Палітра педагога. – 2010. – № 2. – С. 24–27.

ФОРМУВАННЯ ЗВУКОВИМОВИ У ДІТЕЙ ІЗ ФФНМ

П'ятий рік життя

Комплекс рухливих ігор

Останніми роками до логопедичних груп для дітей із ФФНМ приймають дошкільнят уже з чотирьох років. На сьогодні програмно-методичне забезпечення для роботи з такими дітьми ще не створене. Прагнучи хоча б частково задовольнити потреби практики, подаємо комплекс рухливих ігор, спрямованих на формування правильної звуковимови, який розробила **Юлія РІБЦУН** (Інститут спеціальної педагогіки НАПН України).

Фонетико-фонематичний недорозвиток мовлення (ФФНМ) – це порушення процесів формування звуковимовної системи рідної мови у дітей з різними мовленнєвими розладами внаслідок дефектів сприймання та вимови фонем. Ще донедавна у спеціальні групи для дітей із ФФНМ приймали лише дітей п'ятирічного віку, однак згідно з наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України № 240/165 від 27.03.2006 р. про „Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу” зараз у логопедичні групи для дітей із ФФНМ приймаються дошкільники з чотирьох років.

Відсутність програмно-методичного забезпечення для зазначеної категорії дітей спонукає науковців до проведення комплексного дослідження у цьому напрямку. У дітей п'ятого року життя із ФФНМ виявляються відсутніми, спотвореними чи такими, що потребують уточнення, навіть найлегші звуки – голосні та приголосні раннього онтогенезу. Враховуючи вищезазначене, нами створено **комплекс рухливих ігор**, що сприяють **формуванню правильної звуковимови у дітей п'ятого року життя із ФФНМ.**

Наводимо приклади таких ігор.

Не запізнюйся

Мета. Уточнення правильної вимови звуку [а].

Обладнання. Кубики, маракас.

Мовленнєвий матеріал:

В колі кубики лежать
І чекають на малят.
Ви, малята, погуляйте,
Бігайте чи пострибайте.
А тепер назад біжіть,
Свої кубики знайдіть.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед розкладає по колу кубики. Кожна дитина стає біля кубика. За сигналом педагога діти розбігаються по всій кімнаті. Почувши звучання маракасу, біжать до кубиків. Учитель-логопед біжить разом з дітьми, роблячи вигляд, що хоче взяти або насправді бере кубик. Діти, яким не вистачило кубиків, промовляють: *а-а-а*. Після цього вчитель-логопед кладе їх кубики на місце.

Веселий м'яч

Мета. Уточнення правильної вимови звуку [о].

Обладнання. М'яч.

Словникова робота. Пояснення значення слів „дзвінкий”, „прудкий”, „мчати”, „навскач”.

Мовленнєвий матеріал:

Ідуть дітки: диб-диб,
М'яч стрибає: стриб-стриб.
Оля м'ячика взяла
І угору підняла:
О-о-о!

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед підзиває до себе дітей. Підкидаючи м'яч вгору та ловлячи його, промовляє вірш:

Мій веселий, дзвінкий м'яч,
Ти куди помчав навскач?
Голубий, червоний, стій!
Не догнать тебе, прудкий!

(С. Маршак)

Педагог запитує у дітей, чи хотіли б вони пограти з м'ячем. Отримавши згоду, допомагає дітям стати в коло на відстані кроку один від одного. Вчитель-логопед стає в коло, промовляє слова:

Мій веселий м'ячик скаче,
Хоче до Марійки м'ячик!

На останнє слово кидає м'яч Марійці. Марійка ловить м'яч, піднімає його вгору, милується м'ячем, протяжно каже: „О-о-о!”, а після цього повертає м'яч педагогу.

Калюжки

Мета. Уточнення правильної вимови звука [м].

Обладнання. Площинні калюжки, парасольки.

Мовленнєвий матеріал:

Дощик вже перестає,
Дітвора гуляти йде.
Треба ніжки піднімати,
Щоб в калюжки не ступати.
Брудні будуть черевички,
Наберете в них водички.
Стане горлечко боліти,
Вдома будете сидіти.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед викладає на підлогу площинні калюжки на відстані 30 см одна від одної. Діти, тримаючи над головою парасольку, йдуть один за одним, переступаючи через калюжки і при цьому не наступаючи на них. Кожен крок з високим підніманням колін супроводжується промовлянням звука [м], імітуючи бажання не забруднити взуття.

Мильні бульбашки

Мета. Уточнення правильної вимови звука [п].

Обладнання. Сопілка.

Словникова робота. Пояснення значення слова „бульбашки”.

Підготовча робота: ігри з мильними бульбашками, спостереження за ними.

Мовленнєвий матеріал:

Мильні бульбашки малята

Дуже люблять надувати.

Музика лиш стане грати,

Бульбашки почнуть літати.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед нагадує дітям, як вони на прогулянці пускали мильні бульбашки – такі яскраві, красиві, веселі. Педагог пропонує дітям перетворитися на мильні бульбашки.

Діти присідають у різних місцях групи. Під тихенький звук сопілки та коментар учителя-логопеда: „Бульбашки надуваються” діти повільно підіймаються, відводячи руки в сторони вгору. На різкий плеск педагога в долоні „бульбашки” лопаються зі звуком [п], присідають.

Плив по морю пароплав

Мета. Уточнення правильної вимови звука [и].

Обладнання. Тазик з водою, пластмасовий пароплав, маленькі анімалістичні гумові іграшки.

Хід гри

Вчитель-логопед ставить на стіл тазик з водою, розставляє біля тазика іграшки, пускає на воду пароплав, одночасно читаючи вірш:

Плив по морю пароплав,
И-и-и, – він весело кричав.
 Ми попросим пароплава,
 Щоб звірят він покатав.

(Ю. Рібцун)

Вчитель-логопед спонукає дітей до імітації гудків пароплава, пропонує покатати на пароплаві звірят. Названа вчителем-логопедом дитина вибирає звірятко, садовить на пароплав, тривало промовляє *и-и-и*.

Мавпочки

Мета. Уточнення правильної вимови звука [і].

Мовленнєвий матеріал:

Дуже вправно мавпочки
 Лазять по драбинці.
 Посміхнулись мавпочки
 Вадику й Маринці:
І-і-і...

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вправа проводиться у спортивній залі.

Вчитель-логопед пропонує дітям перетворитися на мавпочок, підводить їх до гімнастичної стінки. Діти по чергово піднімаються на 3–4 щаблі приставним кроком, „зривають банан”, повертають голову до товаришів, посміхаються їм, промовляючи *і-і-і*, опускаються вниз.

По ходу виконання вправи вчителем-логопедом кількаразово читається вірш. У групі дітей пригощають бананами.

Квочка і курчата

Мета. Вправляння дітей у правильній вимові складу *пі*.

Обладнання. Кілочок, мотузок, наголівник курки.

Словникова робота. Пояснення значення слова „кілочок”.

Хід гри

Гра може проводитися на вулиці. Слід забити кілочок, прив'язати до нього мотузочок.

Учитель-логопед лічилкою вибирає квочку. Взявшись за кінець мотузка, квочка рухається по колу. Вчитель-логопед промовляє:

Ходить квочка

Коло кілочка.

Водить діток

Біля квіток.

Каже дітям:

„Квок!”

(з народного)

На останні слова „курчатка” розбігаються хто куди і пищать: „*Пі-пі-пі*”, а квочка, не відпускаючи мотузка, ловить їх та збирає до купи.

Таксі

Мета. Вправляння дітей у правильній вимові складу *бі*.

Обладнання. Обручі діаметром 1 метр.

Мовленнєвий матеріал:

Знають в нас малята всі:

Люди їздять на таксі.

Будемо в таксі ми грати –

Один одного катати.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед пропонує дітям покататися на таксі, допомагає розбитися на пари. Одна дитина – водій таксі, друга – пасажир. Діти стають в середину великого обруча, тримають його в опущених руках, бігають по групі (доріжці). Зустрічаючи інше таксі, водії сигналять, промовляючи *бі-бі-бі*.

За сигналом учителя-логопеда (удар в бубон) діти зупиняються і міняються ролями. Вчитель-логопед слідкує за тим, щоб „машини” не зіштовхувалися.

Покоти м'яч

Мета. Уточнення правильної вимови звуку [e].

Обладнання. М'ячі.

Мовленнєвий матеріал:

М'яч тихенько покотився,
Біля тебе зупинився.
М'яч тепер мені коти,
„Е-е-е” протяжно говори.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед допомагає дітям розбитися на пари, розташуватися один навпроти одного. Діти сідають на підлогу, розводять ноги в сторони. У однієї дитини м'яч. Вона штовхає його у напрямку партнера. Поки м'яч котиться, дитина протяжно вимовляє звук е-е-е.

Кольорові стрічки

Мета. Уточнення правильної вимови звуку [к].

Обладнання. 2 стояки, мотузок, яскрава коробка, різнокольорові стрічки.

Словникова робота. Пояснення значення слів „стрічки”, „різнокольорові”.

Хід гри

Стрічки висять на мотузку на такій висоті, щоб дитина могла дотягнутись до них, тільки ставши навшпиньки.

Вчитель-логопед розповідає, що різнокольорові квіти попросили вітерець, щоб він приніс для наших ляльок стрічки. Але вітерець впустив їх і повисли вони на гілочках. Педагог пропонує допомогти лялькам дістати стрічки:

Ми навшпиньки станемо,
Стрічечки дістанемо.
Будуть ляльки всі радіти,
Скажуть: „Дякуємо, діти!”.

(Ю. Рібцун)

Дитина, ставши навшпиньки, тягнеться за стрічкою, промовляючи звук [к]. Знявши стрічку, кладе її в коробку.

Вчитель-логопед у присутності дітей влітає у кіски ляльок стрічки, зав'язує їм бантики.

Морозець

Мета. Уточнення правильної вимови звука [х].

Обладнання. Шапка та рукавиці для Мороза.

Словникова робота. Пояснення значення слова „щебетали”, „стріха”, „забитися”.

Мовленнєвий матеріал: пояснення багатозначності слова „щипати” (Мороз щипає, рак щипає, гусак щипає, козеня щипає траву).

Ти, Морозе, Морозець,
Дуже вправний молодець.
Не щипай малят за щічки,
Не залазь їм в рукавички.
Не боятися тебе діти –
Вони вміють ручки гріти.

(Ю. Рібцун)

Підготовча робота. Бесіда про зиму та зимові явища, читання художньої літератури, спостереження в природі.

Хід гри

Вчитель-логопед пропонує дітям стати в коло. По центру стає вихователь – Морозець у шапці та рукавицях. Учитель-логопед пояснює, що діти повинні виставити вперед відкриті долоні, а Морозець буде ходити по колу і намагатиметься торкнутися їх.

Педагог наголошує, що діти повинні вчасно ховати ручки від Морозу, адже він холодний і може ручки заморозити. Чиї ручки заморозив Морозець, той може їх зігріти – скласти долоні разом ківшиком і дихати на них зі звуком х-х-х. Рух вихователя по колу супроводжується читанням вірша вчителем-логопедом.

Будуть чистими малята

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [с'].

Хід гри

Вчитель-логопед читає вірш, одночасно імітуючи вмивання. Діти повторюють рухи за вчителем-логопедом, у кінці кожного віршованого рядка домовляючи звук [с'].

Вранці кран відкриємо: „Сь-сь-сь...”,

(Кругові рухи кистями рук)

Потече водичка: „Сь-сь-сь...”,

(Руки кистями рук зверху вниз)

Носик ми помиємо: „Сь-сь-сь...”

(Кругові рухи навколо носика)

І чоло, і щічки: „Сь-сь-сь...”.

(Кругові рухи навколо обличчя)

Стануть чисті від водички: „Сь-сь-сь...”

(Руки кистями рук зверху вниз)

Ручки і рум'яне личко: „Сь-сь-сь...”.

(Посміхнутись)

(Ю. Рібцун)

Зайці на галявці

Мета. Уточнення правильної вимови звука [д].

Хід гри

Діти сидять у колі посередині групи. Вчитель-логопед промовляє слова, а діти виконують відповідні рухи за педагогом:

Білі зайчики сиділи

Та від холоду тремтіли:

Д-д-д, д-д-д –

Обхопивши плечі руками, промовляють: д-д-д.

Малим холодно сидіти,

Треба вушка їм погріти.

Діти ворують кистями рук, піднявши їх до голови.

Змерзли зайчики, тремтять,

Під кущем давно сидять.

Д-д-д, д-д-д.

Обхопивши плечі руками, промовляють: д-д-д.

Дуже холодно сидіти,
Треба лапочки погріти.

Діти встають, по чергово злегка б'ють по руках.

Холодно зайцям стояти,
Вони стали знов дрижати.

Д-д-д, д-д-д.

Обхопивши плечі руками, промовляють: д-д-д.

Якщо холодно стояти,
Дружно будемо стрибати.

Діти підстрибують на обох ногах разом.

Зайченята, поспішайте!
Вовк за деревом – тікайте!

Діти розбігаються.

(Ю. Рібцун)

Піймаємо комара

Мета. Уточнення правильної вимови звука [т].

Обладнання. Паличка, на кінці якої прив'язана нитка з комариком.

Мовленнєвий матеріал:

Ось комарик прилетів –
З нами грати він схотів.
Будем високо стрибати,
Щоб комарика впіймати.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Діти стоять по колу обличчям до центру на відстані витягнутих рук один від одного. Вчитель-логопед стоїть у середині кола. В руках у нього паличка, на кінці якої на нитці прив'язаний комар. Педагог робить рухи, що імітують політ комара над головами дітей. Діти підстрибують, намагаючись упіймати комара, плескають в долоні, одночасно промовляючи звук [т].

М'ячик – наш веселий друг

Мета. Уточнення правильної вимови звуку [ф'].

Підготовча робота. Стрибки на двох ногах.

Хід гри

Вчитель-логопед на прогулянці показує, як можна грати м'ячем, відбиваючи його від землі, пропонує дитині, яку найбільше зацікавила ця гра, стати м'ячиком.

Звертається до дитини у формі вірша:

М'ячику, веселий друже, –
Ти швидкий, яскравий дуже!
Вмієш гарно ти стрибати.
Будеш ти зі мною грати?

(Ю. Рібцун)

Для цього потрібно підстрибувати так, щоб дістати головою до долоні вчителя-логопеда, вимовляючи при цьому звук [ф'].

Педагог тримає руку над головою дитини на невеликій відстані. Якщо малюк підстрибує до долоні без утруднень, учитель-логопед може підняти її вище.

Павучок

Мета. Автоматизація правильної вимови звуку [з].

Обладнання. Нагрудник павука, довгий мотузок.

Попередня робота. Спостереження у природі за павучками, розгляд павутиння.

Словникова робота. Пояснення значень слів "павук", „павутина”.

Мовленнєвий матеріал:

Де на стовбурі сучок –
Причаївся павучок.
Виплів сітку між гілля.
Гетьте, мухи, звідтіля:
Бо отам он, де сучок,
Вас піймає павучок.

(В. Гринько)

Хід гри

Вчитель-логопед викладає мотузку великим колом. Це – павутина. В центрі кола – педагог у нагруднику павука, він „спить”. Діти – мухи – літають навколо нього, розмахуючи руками, промовляючи звук [з]. „Павучок” просинається, „мухи” тікають від „павучка”, вистрибуючи з павутиння.

Коник-стрибунець

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [ч].

Обладнання. 4–5 килимочків у вигляді квітів.

Мовленнєвий матеріал:

Сонце весело іскриться,
Діткам вдома не сидиться.
На лужок всі вибігають,
Ніби коники стрибають
З квіточки на квіточку –
Раді сонцю діточки.

(Ю. Рібцун)

Сидить коник у траві
І співа тобі й мені:
– **Ч-ч-ч!**

(А. Костецький)

Хід гри

Вчитель-логопед запрошує дітей на прогулянку на веселий лужок. Вона розповідає, що на лужку можна зустріти бджілок, метеликів, коників. Педагог акцентує, що метелики і бджілки перелітають з квіточки на квіточку, а коники-стрибунці стрибають і пісеньку співають: ч-ч-ч. Показує, як стрибають та співають коники.

Діти-коники стрибають з квіточки на квіточку. Виконавши стрибок, промовляють: ч-ч-ч.

Пузир

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [ш].

Хід гри

Діти разом з учителем-логопедом беруться за руки і, стоячи близько один до одного, утворюють невеличкий кружечок. Педагог промовляє:

Роздувайся, пузир,
Роздувайся великий,
Залишайся таким і не лопайся.

Гравці відходять назад і тримаються за руки до тих пір, поки вчитель-логопед не скаже: „Луснув пузир!“. Тоді діти рухаються до центру кола, вимовляючи звук *ш-ш-ш* (повітря виходить).

Потім діти знову надувають пузир, відходять назад, утворюючи велике коло.

Веселий жук

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [ж].

Обладнання. Іграшковий жук.

Мовленнєвий матеріал:

Я веселий добрий жук,
Я ніколи не тужу.
Жваво крильця розправляю
І відважно скрізь літаю.
Ж-ж-ж – покружу,
Крильця склав і вже сиджу.

(Ю. Рібцун)

Хід гри

Вчитель-логопед демонструє дітям іграшкового жука, пропонує розглянути його, пограти разом з ним. Педагог розповідає дітям, що улюбленою пісенькою жука є *ж-ж-ж*, пропонує потанцювати та заспівати разом з жучком.

Вчитель-логопед читає вірш. Діти розводять руки в сторони угору і опускають їх трьома пружинними махами. На кожний рядок вірша нахиляються вперед і промовляють *ж-ж-ж*.

Діти і ведмідь

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [ц].

Обладнання. Наголівник ведмедя.

Мовленнєвий матеріал:

Хто це спить під дубком,	}	I куплет
Ще й накрився кожушком?		
Ой, діти, не будіть,	}	II куплет
Бо то, може, спить ведмідь!		
Ой, тікайте, бо той гість,	}	III куплет
Як проснеться, всіх поїсть!		

(слова і музика В. Верховинця)

Хід гри

Діти сидять півколом. Вихователь у наголівнику ведмедя сідає навпроти та робить вигляд, що спить.

Вчитель-логопед проспівує перший куплет. Діти навшпиньки підходять до ведмедя. По закінченню першого куплету вони зупиняються, прикладають пальчик до губ і тихенько кажуть: *ц-ц-ц*.

Під спів другого куплету діти, взявшись за руки, водять хоровод навколо ведмедя. Потім зупиняються і знову кажуть: *ц-ц-ц*.

По закінченні пісні діти вигукують: „Ой, ведмідь!”, тікають на свої місця. Ведмідь прокидається і біжить за дітьми. Гра триває.

Щебетали горобці

Мета. Вправляння дітей у правильній вимові складу *ці*.

Обладнання. Сюжетна картинка із зображенням сільської хати, під стріхою якої сидять горобчики, наголівник собачки.

Словникова робота. Пояснення значення слова „щебетали”, „стріха”, „забитися”.

Мовленнєвий матеріал:

Щебетали горобці:

– Гей, ми хлопці-молодці!

Ці-ці-ці, ці-ці-ці.

Хоч тепла давно нема,

Не лякає нас зима.

Ці-ці-ці, ці-ці-ці.

Як насипле снігу,

Заб'ємось під стріху.

Ці-ці-ці, ці-ці-ці.

А коли весна прийде,

Наша пісня оживе:

Ці-ці-ці, ці-ці-ці.

Хід гри

Вчитель-логопед розповідає, що взимку горобчикам холодно і вони ховаються під стріху (показ сюжетної картинки), читає закличку:

Станем, дітоньки, кружком.

(Діти стають у коло)

Хто з вас буде псом Дружком?

Може, ти? Може, ти?

Ні, Дружком станеш ти.

(Вчитель-логопед одягає наголівник Дружка.)

Вибрана дитина „спить” в середині кола)

Ну а ви, мої малята,

Горобцями згодні стати?

(Ю. Рібцун)

Горобчики стають одне біля одного в коло, присідають та, стукаючи пальчиком об підлогу, продовжують віршовані рядки, промовляючи *ці-ці-ці*. По закінченні тексту горобчики піднімаються і тричі плескають у долоні. Почувши плескання в долоні, вибігає Дружок. Сполохані горобчики розлітаються на всі боки. Собака наздоганяє їх. Той, кого він упіймає, стає Дружком. Гра триває.

Веселі бджілки

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [дж].

Хід гри

Вчитель-логопед розповідає дітям, що бджілки на лузі літають та з квітів медок збирають.

Педагог-пасічник звертається до бджіл:

Бджоли, бджоли, бджоленята,

Вилітайте погуляти!

Ясне сонечко зійшло,
Все у лузі розцвіло.

(Ю. Рібцун)

Бджоли літають, змахуючи крильцями, промовляючи: „Дж-дж-дж!”

Учитель-логопед слідкує за тим, щоб „бджоли” літали по всій кімнаті, не натикалися одна на одну.

Педагог промовляє слова:

Бджоли, бджоли, бджоленята,
Повертайтеся до хати!
Хмарка насувається,
Дощик починається!

(Ю. Рібцун)

Бджоли повертаються додому.

Запаслива білочка

Мета. Автоматизація правильної вимови звукосполучення (шч).

Обладнання. Спортивна лавка (висота 10–12 см), кружечок із зеленого ковровину (діаметр 30–35 см), пластмасові грибочки, кошик, наголівники білок.

Підготовча робота. Бесіда про білчині турботи в підготовці до зими.

Хід гри

Вчитель-логопед ставить лавку (гілка дерева), біля неї – кошик, а в кінці лави кладе на підлогу кружечок (галявинка). За кружечком „ростуть” грибочки. Педагог читає вірш:

Високо по гілочках
Білочка гуляє.
А в траві грибок побачить –
На землю стрибає.

(Ю. Рібцун)

Вчитель-логопед пропонує дітям стати білочками, одягає наголівники. Педагог запрошує дітей пройти по лавці так, як ходить білочка по гілочці, – обережно, щоб не впасти додолу. В кінці лавки слід зупинитися і зістрибнути у

кружечок на двох ногах, сказавши *щ*. Взяти до рук грибочок і віднести його в кошик.

Літак

Мета. Автоматизація правильної вимови звука [л].

Хід гри

Вчитель-логопед пропонує дитині стати льотчиком. Дитина за зразком педагога обертає руками перед грудьми з одночасним промовлянням *л-л-л*.

Змайстрували ми літак,
Щоб літав він, наче птах.
– *Л-л-л* – завівсь моторчик.
Нині Богдан (*ім'я дитини*) – льотчик.
Буде в небі він літати,
Всіх нас зможе покатати.

Дитина, промовляючи звук „л”, може розвести руки в сторони, утворивши крила.

Використання кількох звуконаслідувань

Комахи і квіти

Мета. Вправляння дітей у правильній вимові звуків [ж], [з], [дж].

Обладнання. Квіти, вирізані з кольорового картону.

Хід гри

Вчитель-логопед розкладає на підлозі квіти:

– Я запрошую тебе на прогулянку на зелений лужок. Подивись, які тут чудові квіти! До них прилітають жучки, комарики, бджілки, п'ють солодкий нектар і кожен співає свою пісеньку. Бджілки співають: „*Дж-дж!*”, жучки: „*Ж-ж-ж!*”, комарі: „*З-з-з!*”.

Комарик (бджілка, жучок) веселий
На луг полетів.
На червону квіточку
Комарик присів.

(Ю. Рібцун)

Дитина-комарик співає свою пісеньку, летить до червоної квітки, присідає біля неї.

На початкових етапах доцільно використовувати 2–3 квітки, потім їх кількість збільшувати. Можна використовувати квіти різної величини.

Маленькі шофери

Мета. Вправлення дітей у правильній вимові звуків [с], [д], складів *бі-бі-і-і*, *тук-тук-тук*, *бж-бж-бж*.

Обладнання. Кермо (за кількістю дітей).

Словникова робота. Пояснення значення слів „шофер”, „шина”, „гальма”, „накачувати”.

Хід гри

Вчитель-логопед пропонує дітям покататися на машинах. Для цього потрібно підготуватися – накачати шини. Щоб накачати шини, треба взяти насос.

Діти, наслідуючи вчителя-логопеда, імітують накачування шини, виконуючи нахили вперед з одночасним вимовлянням звука *с-с-с*.

Учитель-логопед пропонує дітям перевірити гальма. Діти, нахилившись вперед, стукають кулачками по колінах, промовляючи звуконаслідування *тук-тук-тук*.

Кожна дитина бере кермо і починає повільно рухатися по колу за вчителем-логопедом, промовляючи *ж-ж-ж*. Після пропозиції вчителя-логопеда рухатись швидше, діти прискорюють біг, промовляючи *бі-бі-і-і*.

Вчитель-логопед попереджує дітей, що дорога далі нерівна. Машина рухається, підстрибуючи. Діти стрибають на двох ногах, просуваючись вперед, промовляючи *бж-бж-бж*.

Поїзд

Мета. Вправлення дітей у правильній вимові звуконаслідувань з одночасним виконанням ритмічних рухів.

Хід гри

Вчитель-логопед запрошує дитину здійснити незвичайну подорож на чарівному поїзді.

Їде поїзд:

„Чах-чах-чах, чух-чух-чух!”

І колеса відбивають:

„Бух-бух-бух, бух-бух-бух!”

Ми віконце підіймаєм,

і у нього визираєм.

Там на лузі гусенята:

„Га-га-га! Га-га-га!”

Біля річки каченята:

„Кря-кря-кря! Кря-кря-кря!”

У калюжі жабенята:

„Ква-ква-ква! Ква-ква-ква!”

З ними разом заспіваймо:

„Ля-ля-ля! Ля-ля-ля!”

Та ось вечір надійшов,

Пішло спати сонце.

Відпочити час настав,

Зачиним віконця.

(Ю. Рібцун)

Дитина разом з учителем-логопедом повторює звуконаслідування.

Після багаторазового повторення дитина доповнює вірш звуконаслідуваннями самостійно.

Весела пісенька

Мета. Вправляння дітей у правильній вимові звуконаслідувань з одночасним виконанням ритмічних рухів.

Хід гри

Вчитель-логопед читає вірш, дитина запам'ятовує відповідні звуконаслідування, намагається повторити рухи.

В годинника пісня така: *Синхронні рухи рук праворуч–ліворуч.*

– **Тік-тік!**

У пташки-синички така:

– **Пік-пik!**

інших, складених разом.

У поросяти – така:

– **Рюх-рюх!**

У їжачка – така:

– **Плюх-плюх!**

Вірш повторити кілька разів.

На веселому лужку

Мета. Вправляння дітей у правильній вимові звуконаслідувань з одночасним виконанням ритмічних рухів.

Хід гри

Вчитель-логопед починає вірш, дитина продовжує, дібравши відповідні звуконаслідування та повторюючи рухи.

Загубились цуценята,
кличуть маму, кличуть тата. Як?

Гав-гав-гав!

Підклавши кулачки під підборіддя, обертати тулуб ліворуч-праворуч.

А у киці дітки чемні,
Розмовляють так приємно. Як?

Няв-няв-няв!

Підняти руки кулачками назовні до плечей і злегка кивнути головою.

Поросятко кличе друзів,
щоб погратися на лузі. Як?

Хрю-хрю-хрю!

Виконувати закличні жести руками.

А малята наші знають,
як горобчики співають. Як?

Жив-жив!

Легенько підстрибувати на місці.

А тепер, синочки й доні,
ми поплескаєм в долоні. Як?

Так-так-так!

Плескати у долоні.

Кошенята ми маленькі,

Няв, няв, няв.

Наші лапочки м'якенькі,
Няв, няв, няв. *Обертати долоньки.*
Біжимо ми тишком-нишком,
Няв, няв, няв.
Не почує навіть мишка,
Няв, няв, няв. *Злегка нахилившись, м'яко ступити кілька кроків.*
Як захочемо ми грати
Так, так, так!
Почнемо усі стрибати
Так, так, так! *Стрибати на обох ногах.*
Потанцюємо гарненько,
Ля-ля-ля!
Покружляємо легенько,
Ля-ля-ля! *Кружляти на місці.*
Заховались кошенята,
Ой-ой-ой!
Бо прибігло цуценятко,
Ой-ой-ой! *Накрити голову руками.*
Гавкає, когось шукає,
Гав-гав-гав!
Ой, ховайтесь, бо впіймає,
Гав-гав, гав! *Дитина біжить, педагог доганяє її.*

(Н. Вересокіна)

На початкових етапах учитель-логопед допомагає дитині виконувати рухи.

Такі ігри доцільно проводити з дітьми протягом усього навчального року. Вони сприяють не лише закріпленню у малят правильної звуковимови, а й формуванню моральних якостей особистості, почуття колективізму.